

MUNDELL ROBERT A.

Abstrakt

Práce popisuje život a práci Roberta A. Mundella, kanadského ekonoma, který je od roku 1991 profesorem ekonomie na Kolumbijské univerzitě v New Yorku. Vystudoval bakalářské, magisterské a doktorské studium. Připravoval jeden z prvních plánů pro společnou měnu v Evropě a je znám jako otec teorie optimálních měnových zón. Formuloval to, co se stalo makroekonomickými modely otevřené ekonomiky. Stal se průkopníkem teorie mixu monetární a fiskální politiky, teorie inflace a úroku, monetárního přístupu k platební bilanci a také spoluzakladatelem ekonomie nabídky. Jeho práce zahrnují přes sto článků ve vědeckých novinách a ve svých knihách se zabývá převážně mezinárodním měnovým systémem nebo monetární teorií. Za svůj dosavadní život získal mnoho ocenění jako například Guggenheimovu cenu v roce 1971, získal titul Docteur Honoris Causa na Pařížské univerzitě v roce 1992 a v roce 1999 se stal laureátem Nobelovy ceny za ekonomii.

Klíčová slova

Mundell-Flemingův model, teorie optimálních měnových zón, měnové kurzy, asymetrický šok, vytěšňovací efekt, monetární politika, fiskální politika

Key words

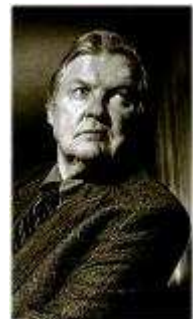
Mundell-Fleming model, Theory of Optimal Currency Areas, exchange rates, asymmetric shock, crowding out effect, Fiscal policy, Monetary policy,

Names

Alexander S. S., Fellner W., Fleming J. M., Freidman M., Harrod R., Hume D., Johnson H., Kindleberger Ch., Machlup F., Meade J., Robbins L., Triffin R., Volcker P.

Biografie Roberta A. Mundella

Celým jménem Robert Alexander Mundell se narodil 24. října 1932 v Kingstonu v kanadském Ontariu. V roce 1953 vystudoval bakalářské studium ekonomie a slovanských studií (BA) na Univerzitě Britské Kolumbie. V roce 1954 pak dokončil magisterská studia (MA) na Univerzitě státu Washington v Seattelu. Postgraduální studium absolvoval na London School of Economics a na Massachusetts Institute of Technology, kde díky své práci o mezinárodních kapitálových tocích a měnových kurzech získal doktorát.

Jeho pracovní kariéra je velice pestrá. V akademickém roce 1957–58 vyučoval na Univerzitě Britské Kolumbie, v letech 1958–59 pracoval jako docent ekonomie na Stanfordské univerzitě a v letech 1959–61 působil jako profesor ekonomie na Škole pokročilých mezinárodních studií Univerzity Johnse Hopkinse v Boloni. Poté pracoval dva roky, od roku 1961 do roku 1963, jako samostatný ekonom v Mezinárodním měnovém fondu. Za svou kariéru působil také v akademických letech 1963–64 a 1989–90 jako hostující profesor ekonomie na McGillově univerzitě. Jako profesor ekonomie působil až do roku 1991 na mnoho univerzitách a institucích jako byly: Chicagská univerzita, Institut mezinárodních studií v Ženevě, Univerzita Waterloo v Ontariu, Kolumbijská univerzita a Pensylvánská univerzita. Na každé z těchto univerzit byl okolo 2 až 3 let. V roce 1997 ho Americká ekonomická asociace přijala jako zasloužilého člena. Za svůj život působil také jako redaktor časopisu *Journal of Political Economy* v letech 1966–70. Od roku 1991 je profesorem ekonomie na Kolumbijské univerzitě v New Yorku. Nyní je eminentním profesorem na Čínské univerzitě v Hongkongu.

Působil jako poradce mnoha mezinárodních institucí včetně OSN, Mezinárodního měnového fondu, Světové banky, Evropské komise a několika vlád v Latinské Americe a Evropě, Federálního rezervního systému, amerického ministerstva financí a kanadské vlády. V roce 1970 byl poradcem měnového výboru Evropské hospodářské komise a v letech 1972 – 1973 byl členem její studijní komise pro otázky Evropské hospodářské a měnové unie.

Již v roce 1971 získal první ocenění. Byla to Guggenheimova cena. Cenu Jasquese Rueffa pak získal v roce 1983, v roce 1992 získal titul Doctor Honoris Causa na Pařížské univerzitě, v roce 1995 se stal čestným profesorem na Renminské univerzitě v Číně. Dva roky poté získal ocenění Americké ekonomické asociace a v roce 1998 se stal členem Americké akademie umění a věd. V roce 1999 mu švédská královská akademie věd udělila Nobelovu cenu za ekonomii za "analýzu měnové a fiskální politiky v různých režimech určování měnových kurzů a za analýzu optimálních oblastí společné měny".

V době svého působení v Mezinárodním měnovém fondu byl Mundell zastáncem flexibilních měnových kurzů. V průběhu šedesátých let začal své názory pomalu měnit. V roce 1966 se odmítl připojit k petici požadující flexibilní měnové kurzy, kterou sepsala tzv. Bellagio-princetonská skupina. Mundell byl v roce 1964 jejím členem spolu s F. Machlupem, R. Triffinem a W. Fellnerem, a tato skupina připravovala stanovisko k mezinárodní měnové reformě. Díky svému odmítnutí podepsat tak opustil skupinu zastánců flexibilních měnových kurzů, jakými byli například: James Meade [1], Milton Friedman [2], Harry Johnson a další. Stal se tímto krokem obhájcem pevných kurzů společně s L. Robbinsem, R. Harrodem nebo Ch. Kindlebergerem.

Roberta A. Mundella nelze zařadit do některé z ekonomických škol nebo proudů ekonomického myšlení. Jeho názor, že fixní kurzy jsou nejlepší, by ho mohl zařadit mezi keynesiánce. Mezi monetaristy se může zařadit díky svému monetaristickému pojetí platební bilance a měnových kurzů. Je také považován za stoupence ekonomie strany nabídky. Samuel Bostapha z University of Dallas o Mundellovi říká, že je státním intervencionistou obhajujícím silnou roli centrální banky a její manipulaci s úrokovými sazbami a měnovými kurzy. Mundell říká, aby nejlepší „mozky“ řídily mezinárodní měnový systém. Ale ani nejlepší „mozky“ nemohou nahradit tržní síly.

Jeho publikační činnost je velice pestrá. Napsal mnoho knih, článků a prezentací. Ve svých knihách se věnoval Mezinárodnímu měnovému systému, Mezinárodní ekonomii a měnovým teoriím. K jeho nejznámějším patří zejména: *Mezinárodní měnový systém: konflikt a reforma z roku 1965*, *Člověk a ekonomie (1968)*, *Mezinárodní ekonomie (1968)*, *Měnová teorie: úrok, inflace a růst ve světové ekonomice (1992)* a *Výstavba nové Evropy (1992)*.

Václav Klaus o Robertu A. Mundellovi řekl: „*Troufám si říci, že je v této oblasti ekonomie Robert Mundell nejkreativnějším ekonomem celé druhé poloviny dvacátého století. To, že v roce 1999 dostal Nobelovu cenu, nás nepřekvapilo. Dostal ji jistě právem a Vysoká škola ekonomická v Praze může být hrdá na to, že se dnešním dnem stává jejím doktorem, být čestným.*“ (text přednesený v březnu 2001 na VŠE v Praze při příležitosti udělení čestného doktorátu R. A. Mundellovi). (*Oficiální stránka Václava Klause, on line*)

Mundell představil zahraniční obchod a pohyb kapitálu v Hicksově IS-LM modelu pro uzavřenou ekonomiku. Ukázal, že efekty monetární a fiskální politiky závisí na stupni mezinárodního pohybu kapitálu. Mundell také představil dalekosáhlou důležitost režimů měnových kurzů: za režimu plovoucího měnového kurzu se monetární politika stává silnější a fiskální politika má tendenci se stávat spíše slabší. Zatímco opak je pravdou v režimu

fixních měnových kurzů. Byl inspirován Davidem Humem a jeho klasickým mechanismem mezinárodních cen zaostřených na monetární faktory a změny ve variabilních zásobách. (*Nobel price*, on line)

Mundell-Flemingův model

Již během svých studií na London School of Economics se zabýval problémem měnových kurzů. Svou disertační práci psal pod vedením Jamese Meada. Už v této době, době Bretton-Woodského měnového systému, založeného na fixních kurzech, se na London School of Economics a na Chicagské univerzitě rozvíjely spory o vhodnosti fixních nebo flexibilních kurzů. James Meade byl obhájcem flexibilních kurzů stejně jako Milton Friedman v Chicagu. Friedman se chtěl zbavit regulací v zahraničním obchodě i v mezinárodním pohybu kapitálu a to si sliboval od flexibilních kurzů, naopak Meade si od nich sliboval nástroj k dosahování rovnováhy, který pomůže státu v regulaci zaměstnanosti a inflace. Oba dva v těchto kurzech měli nástroj, pomocí kterého se může dosáhnout flexibility reálných mezd (uvažujeme nominální mzdy strnulé). Tím ovlivnili Mundellovy myšlenky a ten problematiku měnových kurzů zasadil do podmínek pohyblivého kapitálu. To vedlo k tomu, že v roce 1958 na Stanfordské univerzitě vytvořil model, který se stal známým jako Mundell-Flemingův model.

Název Mundell-Flemingův model vznikl proto, že v roce 1962 došel k podobným závěrům i Marcus Fleming [3]. V modelu je kapitál v mezinárodním měřítku velice pohyblivý. Tento model ale v tehdejší době neodpovídal situaci ve světě, protože mezinárodní pohyby kapitálu byly silně regulovány. Mundell-Flemingův model tedy svojí dobu předběhl. V tomto století, kdy jsou mezinárodní kapitálové toky velice pohyblivé, je již aktuální a z tohoto důvodu se stal obsahem pokročilejších učebnic makroekonomie.

Tento model vysvětluje účinky stabilizační měnové a rozpočtové politiky v podmínkách mezinárodně pohyblivého kapitálu. Poprvé jej Mundell uvedl ve svém článku „Kapitálová mobilita a stabilizační politika v režimu fixních a flexibilních měnových kurzů“ z roku 1963. Do této doby byly pohyby mezinárodního kapitálu omezeny a stabilizační měnová a rozpočtová politika byla analyzována pomocí modelů uzavřené ekonomiky. Kvůli této politice se vedly spory a nejznámějším byl spor z padesátých let. Keynesiáni a američtí monetaristé se „hádali“ o to, jak moc je poptávka po penězích citlivá na změny úrokové míry a do jaké míry působí tzv. vytěšňovací efekt [4] soukromé poptávky vládní poptávkou. Mundell-Flemingův model ale toto postavil do jiného úhlu pohledu. Uvedl, že relativní účinnost měnové nebo rozpočtové politiky závisí na tom, zda jsou měnové kurzy fixní nebo flexibilní.

Mundell-Flemingův model nyní odlišuje fixní měnové kurzy a flexibilní měnové kurzy. V případě **fixních kurzů** model uvádí, že měnová stabilizační politika je zcela neúčinná, to znamená, že není schopna ovlivňovat výši zaměstnanosti a reálného produktu. Na druhou stranu je ale rozpočtová politika plně účinná. Fixní měnové kurzy zapříčiňují neúčinnost měnové politiky, což je dané tím, že centrální banka musí pomocí devizových rezerv zabraňovat odchylkám měnového kurzu od deklarované parity. Například: Centrální banka chce stimulovat ekonomický růst a zaměstnanost a rozhodne se pro měnovou expanzi. Udělá tedy to, že zvýší peněžní zásobu. Tato měnová expanze, ale sníží domácí úrokovou sazbu pod úroveň té světové. Investoři díky tomu prodávají domácí finanční aktiva a kupují zahraniční aktiva. To ovlivní měnový trh tak, že vzroste nabídka domácí měny a poptávka po zahraničních měnách. To vede k depreciaci domácí měny, což centrální banka nechce, a tak nakupuje domácí měnu za devizové rezervy a tímto se peněžní zásoba v dané zemi opět sníží. Z toho tedy plyne, že se změnila struktura aktiv centrální banky, kdy se zvýšil podíl vládních dluhopisů a snížil podíl devizových rezerv. U rozpočtové politiky je tomu například

tak, že na začátku je zvýšení vládních výdajů, což zapříčiní růst domácí úrokové míry a výměnu zahraničních aktiv za ty domácí. Tím dojde k apreciaci, což centrální banka řeší prodejem domácí měny za zahraniční. Vzroste tak peněžní zásoba a dojde k akumulaci devizových rezerv. Výsledkem toho je, že se domácí úroková míra neodchýlí od světové, vytěšňovací efekt je potlačen a konečný důsledek této rozpočtové expanze je vyšší peněžní zásoba a vyšší agregátní poptávka v zemi.

V případě **kurzů flexibilních** nemusí centrální banka vytvářet intervence na měnovém trhu, protože depreciace zvýší čistý export, tedy agregátní poptávku a domácí produkt. Výsledkem měnové expanze je vyšší kurz domácí měny (depreciace), vyšší domácí produkt a vyšší zaměstnanost. U rozpočtové politiky je tomu naopak, v režimu flexibilních kurzů je zcela neúčinná. Jakýkoliv příliv zahraničního kapitálu, způsobený např. zvýšením vládních výdajů, zapříčiní apreciaci domácí měny a snížení čistého exportu. Agregátní poptávka, tedy v tomto režimu zůstane na stejné úrovni jako dříve, jen se změní její struktura. Efekt vytěšnění je tedy úplný, protože přírůstek vládních výdajů je nahrazen poklesem čistého exportu.

Další přínos Mundellovy teorie se týká optimálních „mixů“ měnové a rozpočtové politiky. Uvedl, že v podmínkách vysoké mezinárodní mobility kapitálu a fixních měnových kurzů musí existovat určité rozdělení mezi monetární [5] a fiskální [6] politikou. Do té doby se obě tyto politiky orientovaly na stejné cíle, jinými slovy vláda a centrální banka měly společné cíle. Mundell tedy uvedl, že obě tyto politiky musí mít své cíle odlišné (a to v obou případech, kdy je Centrální banka na vládě závislá či nezávislá). Při kurzech fixních vláda sleduje pouze vnitřní rovnováhu, a to nezaměstnanost a inflaci, a na druhou stranu centrální banka sleduje rovnováhu vnější, tj. měnový kurz a platební bilanci. V případě flexibilních kurzů centrální banka může sledovat pouze vnitřní rovnováhu, protože rovnováha platební bilance se řídí flexibilním kurzem. Fiskální politika potom nemůže ovlivňovat v tomto režimu flexibilních kurzů ani vnitřní ani vnější rovnováhu.

Mundell-Flemingův efekt a česká ekonomika

V roce 1995 byla v České republice dokončena liberalizace mezinárodních kapitálových toků, na tomto můžeme ověřit Mundell-Flemingův model na české ekonomice a hospodářské politice. V roce 1995 proudil do ČR veliký objem kapitálu, a tak vyvolával tlak na revaluaci koruny. Česká národní banka ale k revaluaci nesáhla. Kvůli nepřetržitému přílivu kapitálu akumulovala ČNB devizové rezervy, což vedlo k zrychlení růstu peněžní zásoby a zvýšení inflace. ČNB tedy prodala dluhopisy, čímž sterilizovala příliv zahraničního kapitálu a zabránila inflačním tlakům. To vedlo ke konfliktu mezi cíly vnější a vnitřní rovnováhy.

V případě fixního kurzu by se musela centrální banka orientovat jen na vnější rovnováhu, tj. měnový kurz, a vnitřní rovnováhu nechat vládě. V tomto případě by ČNB musela v roce 1995 měnu revalvovat a vláda k zabránění vlivu revalvace na zpomalení hospodářství by musela jít cestou deficitu ve státním rozpočtu. Poté v roce 1997, kdy hrozil odliv kapitálu z České republiky, by musela ČNB korunu devalvovat a vláda by musela dosáhnout ve státním rozpočtu přebytku. Jelikož ani vláda a ani ČNB nechtěly nebo nemohly tyto „mixy politik“ provádět, východiskem se stal přechod na kurzy flexibilní. Ten je méně náročný na hledání vhodných „policy mixů“, protože centrální bance umožňuje pouze sledování vnitřní rovnováhy a vládě osvobození od stabilizační politiky.

R. Mundell jako průkopník monetárního přístupu k platební bilanci a měnovým kurzům

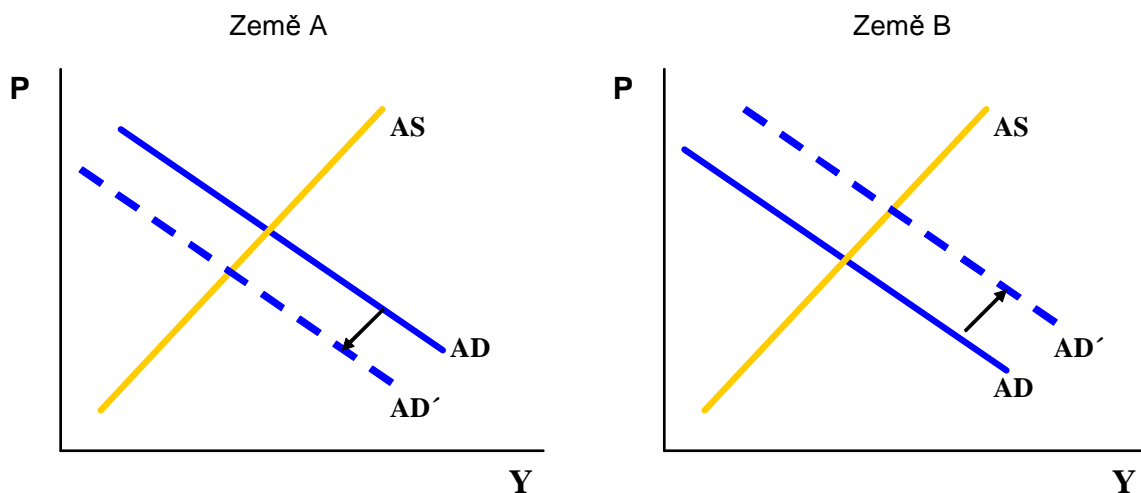
Před druhou světovou válkou v teorii platební bilance používali ekonomové tzv. přístup pružností (elasticities approach). Ten říkal, že příčinou vnější nerovnováhy je změna zahraničních cen v poměru k domácím cenám a rovnováhu lze obnovit změnou cen domácích. Poté se v 50. letech začal používat tzv. přístup absorpce (Effect of a Devaluation on a Trade

Balance), jehož autorem byl Sydney S. Alexander a byl ovlivněný keynesiánskou ekonomikou. Tento přístup přisuzuje vinu za vnější nerovnováhu změně sklonu k investicím (resp. úsporám) a rovnováhy lze znovu docílit změnou reálného důchodu. Robert A. Mundell zavedl zde monetární přístup (předchůdcem byl David Hume), který chápe platební bilanci a měnové kurzy jako pouze monetární jevy. Podle tohoto přístupu je nerovnováha platební bilance způsobena pouze změnami peněžní zásoby doma nebo v zahraničí a obnovení rovnováhy se docílí jen změnami cenových hladin popř. měnových kurzů. Vyšší růst peněžní zásoby v zemi domácí oproti zahraničí sníží domácí úrokovou míru a to způsobí odliv kapitálu do zahraničí. V případě flexibilních kurzů se rovnováha platební bilance znovu obnoví při vyšším kurzu a vyšší domácí cenové hladině. Dochází zde pouze ke změnám peněžních veličin a reálné ekonomické veličiny zůstávají beze změny. Dřívější teorie předpokládaly nutnou „kúru“ v podobě poklesu reálných mezd nebo reálného důchodu, ale oproti nim toto u Mundellovy teorie není nutné. Mundellovo dílo ovlivnilo poté některé jeho žáky k podrobnějšímu rozpracování této monetaristické teorie platební bilance a měnových kurzů, např. Harryho G. Johnsona.

Optimální měnové zóny (OCA)

Teorie optimálních měnových zón [7] vznikla v 60. letech minulého století. Ve svém článku z roku 1961 Mundell definoval optimální měnovou zónu jako prostor s vnitřní mobilitou faktorů (společně s meziregionální a meziodvětvovou mobilitou) a vnější nemobilitou faktorů. Počáteční diskuse o OCA teorii se zaměřovala na volbu režimu měnového kurzu.

Mundell ve svém článku (1961) navazuje na názory M. Friedmana o přizpůsobení se šoku plovoucím kurzem pomocí speciálního případu. V tomto případě se mezi dvěma zeměmi (A a B) předpokládá asymetrický posun poptávky. Rovnováha těchto zemí je v počátku definována plnou zaměstnaností a vyrovnanou obchodní bilancí. Země A i B mají svoji vlastní měnu, mohou tak určit množství peněz v oběhu a cenu své měny. Na grafu 1 je znázorněn přesun poptávky z produktu země A na produkt země B.

Tento asymetrický šok způsobí pokles důchodu a zaměstnanosti v zemi A. Pokud v zemi A neklesne domácí spotřeba, nastane zde deficit obchodní bilance a pravděpodobně i deficit státního rozpočtu. Opačně tomu bude v zemi B. Jestliže tam porostou ceny rychlejším tempem než v zemi A, výrobky země B budou při relativně vyšších cenách méně konkurenceschopné. Plovoucí měnový kurz může v této situaci ekonomiku vrátit zpátky

k rovnováze tehdy, když měnový prostor, kde jsou národní měny používány se „geograficky“ rovná optimálnímu měnovému prostoru. V případě zemí A i B k takovéto rovnosti nedochází. Když tyto země rozdělíme na západní a východní část, dojdeme těchto závěrů. Poptávka poklesne jen v západní části obou zemí a vzroste v částech východních, potom režim plovoucích kurzů nijak situaci nezlepší a nedojde k návratu do rovnováhy. Mundell pro tyto situace navrhl několik možností, jak se „mimokurzově“ přizpůsobit asymetrickému šoku.

Nejprve, jsou-li mzdy flexibilní, mzdové nároky v západních částech zemí A a B budou snižovány a ve východních částech mohou potom růst. Za druhé, ze západních do východních částí obou jednotlivých zemí se bude přesouvat pracovní síla. Za třetí, rovnováhy lze docílit pomocí fiskální politiky. Ve východních částech zemí jsou zvýšeny daně a přerozdělovány do západních částí, které mají obchodní bilanci stále zápornou, ale financovanou transfery. Z toho vyplývá, že tato metoda vstřebávání šoku je funkční pouze za předpokladu, že tento šok má pouze dočasný charakter.

I přes to, že byl Mundell zakladatelem OCA teorie, sklídl za svůj model později kritiku. Je zde totiž určitá informační bariéra pro ekonomické subjekty, týkající se délky trvání tohoto šoku a ta potom snižuje efektivnost rozhodování. Dále pak, že při migraci pracovní síly dochází ke ztrátám kapitálu, mzdy jsou strnulé směrem dolů kvůli restriktivním vyjednáváním odborů, jsou zde vlivy politického cyklu a časové prostoje v implementaci politiky, které mohou ovlivnit fiskální politiku. Že devalvace (depreciace) měny může vést v delším období k inflaci a také produkce zemí je velice rozdílná. Toto všechno způsobuje výrazně nižší pravděpodobnost vzniku rozsáhlého asymetrického šoku.

Větší chybou tohoto modelu je skutečnost, že Mundell implicitně předpokládá klesající a stabilní Phillipsovu křivku v dlouhém období. V 60. a 70. letech minulého století dostala tato myšlenka velkou kritiku. Hlavním argumentem bylo, že neexistuje možnost substituce mezi nezaměstnaností a inflací minimálně v dlouhém období.

Ve svých dalších pracích z roku 1973 Mundell pozměňuje svoji argumentaci ohledně teorie OCA. Říká, že pokud mohou země zavést společnou měnu, aniž by se jim výrazně změnila parita kupní síly, dosáhnou tím lepší alokace kapitálu, jelikož nejistota ohledně vývoje měnových kurzů již nebude aktuální a aktiva tak budou lépe diverzifikována. Dále pak také devizové rezervy nebudou muset růst stejně jako velikost ekonomik. Z toho usuzuje, že v případě asymetrického šoku mezi zeměmi využívajícími společnou měnu, nebude muset dojít k poklesu důchodu, protože náklady na přizpůsobení budou efektivně rozloženy mezi obě země v čase. Těmito svými modely dosáhl Mundell toho, že je často citován jak zastánci, tak odpůrci Evropské měnové unie.

Názory Roberta A. Mundella na....

...mezinárodní měnovou reformu

Mundell říká, že mezinárodní měnový systém v přesném slova smyslu ve světě nyní neexistuje. Každá země má svůj vlastní systém. Většina lidí podle Mundella nerozumí, jak je tento systém neobvyklý. Nynější mezinárodní měnový systém ani nezvládá vzájemné závislosti měn ani nestabilizuje ceny. Místo, aby se spoléhal na automatickou rovnováhu, musí se supervelmoci uchýlit k „úderu“ na obchodní partnery, se kterými zacházejí jako s nepřáteli. Mundell dále říká, že po tisíciletí země „zakotvily“ své měny do jednoho z drahých kovů nebo do jiných měn. Ale od doby, kdy mezinárodní měnový systém „havaroval“, země byly samy za sebe. Je to fenomén, který nemá žádný historický precedent v „kooperativní“ hře, známý jako mezinárodní měnový systém. (*stránky www.robertamundell.net, on line*)

...světovou měnu

Mundell na svých stránkách uvádí také názor na světovou měnu. Říká, že několik málo ekonomů již dosud přišlo na výhodnost a potřebu světové měny. Zda toho může být dosaženo

v blízké budoucnosti či nikoliv, záleží jak na politicích, tak na ekonomech. Ale je to projekt, který může obnovit potřebnou soudržnost k mezinárodnímu měnovému systému, dát Mezinárodnímu měnovému fondu funkci, která může pomoci podporovat stabilitu a může být katalyzátor pro mezinárodní harmonii. Dále pak také Mundell cituje Paula Volckera, který řekl, že „globální ekonomika potřebuje globální měnu.“ (*stránky www.robertamundell.net, on line*)

Podle Mundella mohou být výhody světové měny obrovské. Ceny na celém světě mohou být označeny stejnou jednotkou a mohou být ponechány stejné v odlišných částech světa do té míry, aby se zákon jedné ceny vyřešil sám o sobě. Stranou od tarifů (sazeb) a kontrol, obchod mezi zeměmi může být tak snadný, jako mezi státy ve Spojených státech. To může vést k obrovskému růstu zisků z obchodu a reálným příjmům ostatních zemí zahrnující Spojené státy. (*stránky www.robertamundell.net, on line*)

Jiné výhody plynoucí ze světové měny vidí Mundell ve výborném zlepšení měnových politik u možných 2/3 z celkového počtu zemí na světě. Výhoda pro každou zemi ze stabilní měny, která bude zároveň univerzální měnou, může být obrovská. Jestliže by celý svět byl „dolarizován“, byla by zde také stejná inflace a stejná úroková míra, značný růst na trzích, v produktivitě a finanční integraci, vše co může vyprodukovat značný nárůst ekonomického růstu a blahobytu. (*stránky www.robertamundell.net, on line*)

...euro [8]

Mundell na toto téma říká, že uspořádání síly měny není nikdy statické. Vyvíjí se podél předvídatelné linie s růstem a poklesem národů. Pohledem na mezinárodní měnový systém jako neustále se vyvíjejícího oligopolu, se zdá nevyhnutelné, aby se vyrovnávací síla mohla vyvinout a stát se výzvou dolaru. Nyní, na konci „Amerického století“, jak uvádí Mundell, se euro objevilo jako potenciální soupeř a vyrovnávací síla pro dolar. Příchod eura se může ukázat být nejdůležitějším rozvojem v mezinárodních měnových opatřeních od vzniku dolaru, jako dominantní měny krátce po vzniku centrální banky Spojených států, neboli Federálního rezervního systému, v roce 1913. Dále říká, že v okamžiku, kdy bylo euro vytvořeno, tak se ihned stalo druhou nejdůležitější měnou na světě.

Poznámky

[1] James E. Meade se narodil v roce 1907 ve Velké Británii. Byl účastníkem Keynesova cambridgeského kroužku. Pracoval jako vědecký pracovník nebo učitel ekonomie. V letech 1940 – 47 spolupracoval s R. Stonem v ekonomickém oddělení Úřadu britské vlády na prosazení keynesiánského pojetí britských národních účtů. Pracoval také v oblasti statistiky národních účtů a na rozpracování teoretických základů keynesiánské hospodářské politiky. V roce 1977 mu byla udělena Nobelova cena za jeho přínos pro rozvoj teorie mezinárodního obchodu. (*Sojka, 2002*)

[2] Milton Friedman byl jeden z nejvýznamnějších ekonomů druhé poloviny 20. století. Zásadním způsobem zasáhl do mnoha druhů ekonomie. Svými přínosy ovlivnil uvažování světových ekonomů. Bývá nazýván „guru monetarismu a génius ekonomické svobody“. Zemřel ve věku 94 let v roce 2006. Nobelovu cenu získal v roce 1976 za ekonomii.

[3] James Marcus Fleming žil v letech 1911 až 1976, pracoval mnoho let jako zástupce ředitele výzkumného oddělení Mezinárodního měnového fondu. Bez závislosti na Robertu A. Mundellovi došel zhruba ve stejnou dobu k podobným výsledkům. Ovšem hloubka, rozsah a analytická síla Mundellova příspěvku byla větší.

[4] Vytěšňovací efekt (crowding out effect) je situace, kdy vládní výdaje, rozpočtové deficitory a vládní dluh snižují velikost podnikových investic. Vládní výdaje mohou vytlačit investice kvůli omezeným zdrojům (ekonomika je v bodu plné zaměstnanosti) nebo deficitory mohou zvyšovat úrokové sazby, a tak odradit investice citlivé na úrok. (*Samuelson, Nordhaus – Ekonomie*)

[5] Monetární politika (Monetary policy) je politika, kterou provádí centrální banka. Jsou to cíle centrální banky při regulaci nabídky peněz, úrokových sazeb a úvěrových podmínek. Mezi její nástroje patří zejména operace na otevřeném trhu, povinné rezervy a diskontní sazba.

[6] Fiskální politiku (Fiscal policy) provádí vláda, pokud jde o nákup statků a služeb a výdaje na transferové platby nebo výši a druhy daní. Spolu s monetární politikou představuje jeden ze dvou hlavních nástrojů, jež vláda používá k regulování makroekonomiky.

[7] Optimální měnová zóna (OCA). Definice podle R. Mundella zní, že optimální měnová zóna je geografická oblast, která má vysokou míru mobility faktorů uvnitř a naopak imobilitu faktorů navenek

[8] Euro (symbol €, něnový kód ISO 4217: EUR) je měna eurozóny a po americkém dolaru (USD) druhý nejdůležitější reprezentant ve světovém měnovém systému. Měnová politika eurozóny je prováděna Evropskou centrální bankou ve Frankfurtu nad Mohanem. Euro je oficiálním platidlem v 15 z 27 států Evropské unie (těchto 15 států tvoří eurozónu) a v šesti dalších zemích mimo EU. (*Wikipedia, on-line*)

Použitá literatura

SOJKA, M. (2002): *Kdo byl kdo – světoví a čeští ekonomové*. Libri, Praha, 2002.

SAMUELSON, P. A.; NORDHAUS, W. D. (1995): *Ekonomie*. Nakladatelství Svoboda, Praha, 1995

Nobel prize. com – Stránky o Nobelovo ceně [on-line]. [cit. 2008-05-28]. URL:

http://nobelprize.org/nobel_prizes/economics/articles/lindbeck/index.html

Oficiální stránka Roberta Mundella [on-line], [cit. 2008-05-28]. URL:

<http://www.robertmundell.net>

Biografie Roberta Mundella – stránky Vysoké školy ekonomické Praha [on-line],

[cit. 2008-05-26] URL: http://ciks.vse.cz/Edice/nobel/Mundell/mun_biografie.aspx

Životopis Roberta Mundella – stránky Columbia University [on-line], [cit. 2008-05-26]

URL: <http://www.columbia.edu/~ram15/bob2000.html>

Oficiální stránky Václava Klause [on-line], [cit. 2008-05-26]. URL:

<http://www.vaclavklaus.cz/klaus2/asp/clanek.asp?id=9hcZBHV8vhp3>

Euro – Wikipedia encyklopedie [on-line], [cit. 2008-05-26]. URL:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Euro>

28. května 2008

Monika Špidlenová

3. ročník, K05518